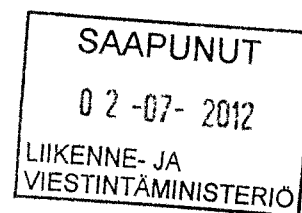

2.7.2012

Viestinnän, median ja teatterin yksikkö CMT

Liikenne- ja viestintäministeriö
PL 31
00023 Valtioneuvosto

Viite: Lausuntopyyntö 23.5.2012

LAUSUNTO LUONNOKSESTA SÄHKÖISEN MEDIAN VIESTINTÄPOLIITTISEKSI OHJELMAKSI

Yhteenveto lausunnon ydinkohdista

- Ohjelman tarve ja luonne.** Sähköistä mediaa koskevan viestintäpoliittisen ohjelman tarve on ilmeinen. Päälinjoiltaan ohjelma jatkaa suomalaisen viestintäpolitiikan pitkää linjaa, mutta sisällöltään se kääntää samalla kokonaan uuden lehden.
- "Yleisen edun kanavat".** Käsite määritellään ohjelmassa ristiriitaisesti ja sen suhde julkiseen palveluun jää määrittelemättä. Lisäksi yleisen edun kanaville ehdotettujen velvoitteiden luonne ja kustannukset eivät ole tarkoituksenmukaisessa suhteessa muille kanaville ehdotettujen taajuusmaksujen tasoon.
- Taajuusalueiden jakoa koskevat ehdotukset.** 700 MHz:n taajuusalueen siirtämiseen televisiotoiminnalta matkaviestinkäyttöön on aiheellista varautua. Sitovat päätökset eivät ole kuitenkaan tarpeen ennen kuin asiasta on löydetty kansainvälinen yhteisymmärrys. Samalla Suomen tulisi muiden EU-maiden tapaan varata taajuuksia digitaalisen radion käyttöön 174 – 230 MHz alueelta.
- Taajuusmaksujen taso ja määräytymisperusteet.** Kuten edellä on jo todettu, ohjelmassa esitetty vuosittainen taajuusmaksu television kanavanippua kohden on perin alhainen huolimatta siitä, että Suomen televisiotoimialan koko on luonnoksessa arvioitu liian suureksi – ja radiotoimialan koko liian pieneksi.

1) Ohjelman tarve ja luonne

Hallitusohjelmaan kirjattu tavoite laatia sähköistä mediaa koskeva viestintäpoliittinen ohjelma on kannatettava. Ohjelmalle on sähköisen viestinnän toimintaympäristössä meneillään olevien muutosten takia ilmeinen tarve. Samoin näemme kannatettavina lausuntokierroksella olevaan ohjelmaluonnokseen¹ sisältyvät tavoitteet sekä useimmat niiden toteuttamiseksi tehdyt ehdotukset. Ohjelmaluonnos kokonaisuutena näyttäisi jatkavan suomalaisen sähköistä mediaa koskevan viestintäpolitiikan pitkää linjaa, jonka pääpiirteiksi voidaan hahmottaa neljä tekijää:²

¹ Sähköisen median viestintäpoliittinen ohjelma, Luonnos 23.5.2012 (LVM).

² Ks. Heikki Hellman (2012) *Koko illan ilo? Kolmoskanava ja television kaupallistuminen Suomessa* (Helsinki: SKS).

2.7.2012

Viestinnän, median ja teatterin yksikkö CMT

1. keskittyminen toimialan rakenteeseen
2. taloudellinen pragmatismi
3. pyrkimys kansalliseen yhteisymmärrykseen kompromissien kautta ja
4. kulttuurinen protektionismi.

Samanaikaisesti ohjelmaluonnos on myös käänne kohti entistä markkinalähtoisempää viestintäpolitiikkaa ja sääntelyä, jossa maanpäällisellä televisiolla on edelleen hyvin merkittävä, mutta aiempaa vähemmän hallitseva rooli. Tästä ovat osoituksina ehdotukset useimmilta televisiotoimijoilta perittävästä korotetusta taajuusmaksusta ja kokonaan uuden taajuusalueen siirtämisestä televisiokäytöstä matkaviestinkäyttöön.

Ohjelman kahdeksasta luonteeltaan hyvin eritasoisesta tavoitteesta (s. 7–11) viisi keskittyy ensisijaisesti maanpäällisen television toimintaedellytysten turvaamiseen. Radio on näkyvästi esillä tavoitetasolla, mutta itse tekstissä sen käsittely jää vähäiseksi ja osin asiantuntemattomaksi. Myös laajakaistaa ja tietoverkkoja tarkastellaan lähinnä teknisinä jakeluteinä, samalla kun niiden käyttöön liittyvät viestintäpoliittiset kysymykset jäävät käsittelemättä.

Osa ohjelmaluonnoksen tavoitteista on keskenään ristiriidassa, mikä on ymmärrettävää, kun ohjelma yrittää samanaikaisesti vastata useisiin eri tarpeisiin ja on kokonaisuutena kompromissi. Ongelmallisemmaksi koemme sen, että myös ohjelman monet pääkohdat perustellaan ristiriitaisesti. Samoin katsomme, että ohjelmaesitykseen sisältyvässä sähköisen viestinnän kentän tilannekuvauksessa on monia puutteita.

Lausuntomme keskittyy aluksi ohjelmassa keskeiseksi nostettuun ”yleisen edun kanavien” käsitteeseen. Sen jälkeen kommentoimme eräitä ohjelmaluonnoksen keskeisiä toimintaehdotuksia ja lopuksi tarkastelemme ohjelmaluonnoksen taustoittavaa tekstiosuutta.

2) ”Yleisen edun kanavat”

Ohjelmaluonnoksessa keskeinen ”yleisen edun kanavien” käsite tulisi määritellä nykyistä yksiselitteisemmin. Myös ”yleisen edun kanavien” suhdetta ”julkiseen palveluun” olisi syytä tarkentaa ennen uusia viestintäpoliittisia linjauksia.

Yleisen edun kanava ei ole käsitteenä aivan uusi. Se tuli suomalaiseen sähköisen viestinnän lainsäädäntöön 2010, jolloin sekä viestintämarkkinalakia (393/2003) että lakia televisio- ja radiotoiminnasta (744/1998) muutettiin. Taustalla oli tarve määritellä ne kanavat, jotka yhtäältä kuuluisivat siirtovelvoitteen piiriin ja toisaalta olisivat velvoitettuja tarjoamaan tekstitys- ja äänipalveluita kuulo- ja näkövammaisille. Silloin palveluvelvoite ja pääsy siirtovelvoitteen piiriin taattiin Yleisradion kanavien lisäksi viidelle tv-kanavalle (MTV3, Nelonen, SuomiTV). Silloisten lainmuutosten esityöt määrittelivät yleisen edun kanavat yhtäältä ”yleisohjelmistoiksi”, joihin ”toimilupaehtoien mukaan tulee sisältyä myös uutis- ja ajankohtaisohjelmistoja”, sekä toisaalta kanaviksi, jotka ovat ”vapaasti

2.7.2012

Viestinnän, median ja teatterin yksikkö CMT

vastaanotettavia" ja "toimivat valtakunnallisen ohjelmistoluvan nojalla".³ Silloinkin määritelmä oli ristiriitainen, mutta sähköisen median viestintäpoliittisen ohjelman luonnos esittää "yleisen edun kanaville" ainakin peräti viisi erilaista määritelmää ja tarkoittaa niillä:

1. **pääkanavia**, joilla on suurin kysyntä, mikä ilmenee katseluosuutena;
2. **yleiskanavia**, joiden ohjelmisto on monipuolisin ja jotka tarjoavat miltei kaikkia ohjelmistosisältöjä/ohjelmatyyppejä;
3. **yhteiskunnallisesti merkittäviä kanavia**, jotka ovat "sananvapauden toteutumisen kannalta tärkeitä" (s. 99);
4. **vapaasti vastaanotettavia valtakunnallisia kanavia**;
5. **kotimaisia ohjelmistoja tarjoavia kanavia**.

Ymmärrämme tarpeen jollain tavalla rajata ne tv-kanavat, jotka YLE:n julkisen palvelun kanavien lisäksi on syytä velvoittaa tarjoamaan tekstitystä kuulovammaisille tai joille on perusteltua antaa etuoikeus päästä kaapelioperaattorien siirtovelvoitteen piiriin. Viestintäpoliittinen ohjelmaluonnos korostaa entisestään "isojen" kanavien suosituimmuusasemaa, mutta antaa niille samalla ohjelmiston alkuperää, sisältöä ja laatua koskevia sisältövelvoitteita, jotka ovat ristiriidassa ohjelman toisen tavoitteen, toimilupajärjestelmän keventämisen, kanssa.

Epäselväksi jää, millä kriteereillä toimilupaviranomaiseksi esitetty Viestintävirasto käytännössä päättäisi, mitkä ovat "yleisen edun kanavia". Minimiehtoja näyttäisivät olevan valtakunnallisuus, vapaa vastaanotettavuus ja ohjelmiston generalistinen luonne. Riittäviä ehtoja ne eivät kuitenkaan olisi, vaan vasta ohjelmiston monipuolisuus, yhteiskunnallinen merkitys ja kotimaisuus ratkaisisivat asian. "Yleisen edun kanavien" tulisi esimerkiksi tarjota suomen- ja ruotsinkielisiä uutis- ja ajankohtaisohjelmia sekä kotimaista draamaa ja kotimaisia dokumentteja (s. 94 ja 96).

Viestintämarkkinalain muutosta koskevassa esityksessään hallitus totesi:

"Yleisen edun mukaisuutta arvioitaessa tulisi ottaa huomioon ohjelmistojen monipuolisuus, toimilupamääräykset sekä se, miten ne käytännössä toteutuvat ohjelmatoiminnassa. Lisäksi yleisen edun mukaisuudessa tulee kiinnittää huomiota siihen, missä määrin ohjelmistoihin sisältyy suomen- ja ruotsinkielisiä ohjelmia, joihin ääni- ja tekstityspalvelu tulee liittää. Käytännössä tällä hetkellä velvoite voidaan vahvistaa MTV3- ja Nelonen-ohjelmistoille. Toimilupamääräysten osalta edellytyksen täyttää myös SuomiTV, jonka tulee esittää päivittäin suomen- ja ruotsinkielisiä ohjelmia. Lisäksi uutis- ja ajankohtaisohjelmia tulee sisältyä SubTV:n ohjelmistoon, mutta se ei nykyisessä muodossa täytä muita yleisen edun mukaisuuden vaatimuksia."⁴

³ Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi viestintämarkkinalain 134 §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta, viestintämarkkinalain 134 §:n ja televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain muuttamiseksi, HE 13/2010 vp., <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2010/20100013>

⁴ HE 13/2010 vp., <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2010/20100013>

2.7.2012

Viestinnän, median ja teatterin yksikkö CMT

Herää kysymys, rakennetaanko "yleisestä edusta" jonkinlaista "julkisen palvelun" kevytversiota? Miten julkisen palvelun ohjelmistojen tulisi uudessa tilanteessa erottautua "yleisen edun" ohjelmistoista? Entä onko viestintäpoliittisesti tarkoituksenmukaista, että sekä yleisen edun mukaisuutta että erikseen säädelyä julkista palvelua pyritään näin määrittämään pelkkien ohjelmatyyppien kautta? Heikosti määritelty "yleisen edun kanavan" käsite on omiaan hämärtämään nykyistä konsensusta, jossa tv-alan markkinat on jaettu julkisen palvelun ja kaupallisiin/itsenäisiin toimijoihin.

Herää myös kysymys, kuinka moni kaupallisesti toimiva yhtiö ylipäätään haluaa ohjelmassa kuvatuilla ehdoilla saada itselleen "yleisen edun kanavan" statuksen. Taloudellisesti raskaat velvoitteet rajaavat pois myös yhteisölliset toimijat. Vaatimusten täyttäminen kotimaisen uutis-, ajankohtais- ja dokumenttiohjelmiston osalta tulee kalliiksi, etenkin kun kanavilta edellytettäisiin myös ruotsinkielisiä ohjelmistoja sekä hintavia ääni- ja tekstityspalveluja (katso myös kohta 4.) Toisaalta ainoa asemasta koitua hyöty olisi ohjelmaluonnoksessa nyt varsin matalaksi esitetyn taajuusmaksun välttäminen ja pääsy siirtovelvoitteen piiriin. Jälkimmäinen etukin näyttäisi ainakin nykyoloissa perin näennäiseltä, sillä isojen tv-kanavien ja kaapelioperaattorien neuvotteluissa vallitsisivat myyjän markkinat.

3) Taajuusalueiden jakoa koskevat ehdotukset

Televisio: Samalla kun ohjelmassa luvataan moneen kertaan huolehtia maanpäällisen television kehittämisedellytyksistä, siinä ollaan valmiita muutta mutkitta luovuttamaan koko 700 Mhz:n taajuusalue vuoden 2017 jälkeen mobiilikäyttöön huolimatta siitä, että asiasta on kansainvälisellä tasolla vasta alustava sopu (s.74). Kyseisen taajuusalueen siirto pois televisiokäytöstä ei ole ennen viime helmikuun WRC-12-kokousta ollut yhdenkään EU-maan suunnitelmassa, se ei sisälly Euroopan unionin vasta vahvistettuun yhteiseen radiotaajuuspoliittiseen ohjelmaan (RSPP) eikä se ollut alun perin edes kansainvälisen taajuuskokouksen asialistalla ennen Afrikan ja Lähi-idän maiden yllättäen tekemää ehdotusta. Esitystä vastustaneet Euroopan yleisradioliitto EBU ja Euroopan maat joutuivat lopulta myöntymään kompromissiin. Taajuusalueen kohtalo ratkeakin lopullisesti vasta vuoden 2015 taajuuskokouksessa. EU- komission radiotaajuuspolitiikan yksikön mukaan nyt olisi aika käydä keskustelua eri eurooppalaisten toimijoiden kesken siitä, miten 700 MHz taajuudet jatkossa käytetään tai jaetaan.⁵

Ohjelmaluonnoksen esitys 700 MHz taajuusalueen käyttötarkoituksen muutoksesta on siis eurooppalaisittain varsin äkkinäinen ja merkittävä myönnitys televisioiminnan kehittämisestä matkaviestinnän suuntaan. Vaikka Suomi nyt alkaisi eri tavoin varautua kyseisen taajuusalueen siirtoon matkaviestintäkäyttöön ja ryhtyisi ohjelmassa ehdotetulla tavalla ajamaan tätä tavoitetta myös kansainvälisesti (s.90), sitovat päätökset 700 MHz alueen taajuuksien käytöstä on syytä lykätä vuoteen 2015. Siihen mennessä on ehditty selvittää myös UHF- alueen matkaviestintätoiminnasta mahdollisesti television katsojille aiheutuvat häiriöt.

⁵ <http://www3.ebu.ch/cms/en/sites/ebu/contents/frontpage-news/news-2012/does-terrestrial-television-broa.html>

2.7.2012

Viestinnän, median ja teatterin yksikkö CMT

Radio: Suomi on tällä erää ainoa läntisen Euroopan maa, joka ei ole varannut lainkaan ITU:n alueellisessa radioviestintäkonferenssissa vuonna 2006 saamiaan taajuuksia digitaalisen radiotoiminnan käyttöön. Suomessa uskottiin tuolloin laajalti, että radio digitalisoituisi Nokian kehittämän mobiilitelevision avulla, ja myös kaikki aiemmin DAB-radion koelähetysten käytössä olleet taajuudet osoitettiin uusille DVB-H-palveluille.⁶ Kyseinen standardi kuitenkin epäonnistui kuluttajamarkkinoilla. Vaikka palvelut suljettiin maaliskuussa 2012, taajuudet ovat yhä televisiotoiminnan käytössä. Nyt olisi järkevää ja kaukonäköistä vähintäänkin rajata kyseinen 174–230 MHz:n alue (VHF III) jatkuvan tv-käytön ulkopuolelle niin, että se voidaan vuoden 2020 jälkeen tarvittaessa saada digitaalisen radion käyttöön. Ohjelmassa esitetyt kansalliset toimet radion digitalisoimiseksi, eli odottelu ja muissa Euroopan maissa tapahtuvan kehityksen seurailu, ovat hyödyttömiä, mikäli Suomi ei tulevaisuudessa pysty osoittamaan sopivaa taajuustilaa digitaaliselle radiotoiminnalle, oli sen käyttämä teknologia mikä tahansa.

4) Taajuusmaksujen taso ja määräytymisperusteet

Ohjelmaluonnoksen mukaan televisiotoiminnan ns. korotettujen taajuusmaksujen tasoa määritettäessä otetaan huomioon a) liiketoiminnan mittakaava, b) 700 MHz:n taajuusalueen siirto matkaviestintään ja c) kilpailu vaihtoehtoisten jakeluteiden kanssa. Yksi on kuitenkin joukosta poissa, eli ns. korotettujen taajuusmaksujen pitäisi olla vaihtoehtoisina kustannuksina mielekkäässä suhteessa myös kaupallisille ”yleisen edun kanaville” annettujen velvoitteiden aiheuttamiin kustannuksiin.

Nyt esitetty taajuusmaksumalli eli *promille* koko toimialan liikevaihdosta per kanavanippu on tasoltaan aivan liian alhainen jos ”ilmaiseksi” toimilupansa saavat ”yleisen edun kanavat” joutuvat käyttämään pelkästään lakisääteisiin äänitekstityspalveluihin *prosentin* vuosittaisesta liikevaihdostaan.⁷ Myös ”yleisen edun kanavien” velvoite jatkaa rinnakkaisia DVB-T- lähetyksiä kymmenen vuoden ajan DVB-T2-lähetyksiin siirtymisen jälkeen lisää niiden toimintakuluja merkittävästi verrattuna taajuusmaksujärjestelmän piirissä oleviin kanaviin. Käytännössä television taajuusmaksujen tasoa pitänee korottaa ja ”yleisen edun kanavien” velvoitteita lieventää epätasapainon korjaamiseksi.

Lisäksi luonnoksen laskelmat (s. 92) televisiokanavanippujen taajuusmaksujen suuruusluokasta perustuvat väärin lukuihin. Tilastokeskuksen luvut Suomen televisiomarkkinoiden koosta nimittäin sisältävät aina myös koko Yleisradion julkisen palvelun radiotoiminnan⁸, jonka osuus Ylen kokonaiskustannuksista on noin 15 prosenttia eli toissa vuonna 67,2 miljoonaa euroa ja viime vuonna 65,1 miljoonaa euroa.

Tästä seuraa, että televisiomarkkinoiden koko vuonna 2010 oli todellisuudessa lähempänä 900 miljoonaa euroa kuin miljardia euroa – ja vastaavasti Suomen radiomarkkinoiden todellinen koko oli yli 120 miljoonaa euroa eikä ainoastaan kaupalliselle radiolle tilastoidut 55 miljoonaa euroa. Ellei laskelmien pohjana käytettyjä lukuja oikaista, televisiotoiminta joutuu maksamaan suhteellisesti liian korkeita

⁶ <http://www.ficora.fi/attachments/suomiry/5n8HwrsDL/Radiotaajuusraportti2007.pdf>

⁷ <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110292>

⁸ http://www.stat.fi/til/jvie/2011/jvie_2011_2012-05-24_tie_001_fi.html

2.7.2012

Viestinnän, median ja teatterin yksikkö CMT

taajuusmaksuja ja vastaavasti radiotoimintaan käytettyjen taajuuksien markkina-arvoa aliarvioidaan karkeasti. On myös kyseenalaista, voiko radiotoiminnan rajaamista kokonaan taajuusmaksujen ulkopuolelle enää uskottavasti perustella radiotoimialan pienen koon avulla (s. 87) samalla kun "yhteiskuntapoliittisesti ei voida enää pitää hyväksyttävänä sitä, että rajallista luonnonvaraa voitaisiin hyödyntää kaupallisesti ilman, että sen käyttöön saamisesta joutuisi maksamaan." (s. 89).

5) Huomioita ohjelmaluonnoksen tekstiosuudesta

Ohjelman johtopäätösoosiossa luvataan käynnistää toimia suomalaisen radiotoiminnan elinvoimaisuuden varmistamiseksi ja kiinnittää erityistä huomiota *paikallisradiotoiminnan turvaamiseen* (s. 98). Se on kuitenkin jo myöhäistä. Toisin kuin ohjelmassa uskotellaan, suuri osa paikalliseen radiotoimintaan luvan saaneista toimijoista on aivan muuta kuin paikalliseen tiedonvälitykseen keskittyneitä pienyrittäjiä (s. 22). Todellisuudessa pienyrittäjävetoiset, paikallisesti toimivat radioasemat ovat Suomessa käyneet jo niin vähiin, että niistä on tullut epätyypillisiä, eikä nykyisissä toimiluvissa vaadita paikallista tiedonvälitystä enempää kuin viisi tuntia viikossa. Yli 40 prosenttia kaikista paikalliseen radiotoimintaan myönnettyistä taajuuksista – yhteensä 60 lähetintä 18 eri toimiluvan turvin välittää valtakunnallisen Iskelmä-ketjun keskitetysti tuotettua ohjelmaa. Kuluvan vuoden aikana ketjuuntuminen on saanut uusia muotoja SBS Finlandin päätettyä siirtää Turun, Tampereen, Jyväskylän ja Oulun aiemmat kaupunkiradiokanavat osaksi Radio City-ketjua.⁹ Ohjelmaluonnoksessa esitetty arvio, jonka mukaan ohjelmayhteistyö radioalalla ei olisi kovinkaan yleistä (s. 26) onkin täysin vailla todellisuuspohjaa. Myös käsitys, jonka mukaan kaupallisten radiokanavien lähettämät ohjelmat olisivat pääasiassa radioyhtiöiden omaa tuotantoa (s. 26) on väärä. Alan yritykset ovat siirtyneet erilaisten ostopalvelujen ja alihankintayrittäjien käyttäjiksi siinä määrin, ettei kaupallisilla radioilla ole enää edes työehtosopimusta.

On mielenkiintoista, että sähköisen median viestintäpoliittisen ohjelman luonnoksessa ei sanallakaan mainita internet-liikenteen tasa-arvoperiaatetta eli *verkon neutraliteettia* saati oteta asiaan selvää kantaa. Samaan aikaan kun Suomessa on tehty laajakaistan saatavuudesta perusoikeus ja verkkojen kapasiteettia koetetaan entisestään kasvattaa, ohjelma näyttää välittävän aika vähän siitä, minkä laatuista internet-yhteyksiä operaattorit lopulta tarjoavat. Asialla on kuitenkin merkitystä, mikäli tavallisen internetin yli jaeltavien OTT- televisiolähetysten kehityksen uskotaan vaikuttavan maanpäällisen televisioverkon tulevaisuuteen (s. 10). Julkisen palvelun yleisradioyhtiöt ovat erityisen alttiita verkkoliikenteen syrjinnälle, sillä niiden liikennemäärät ovat suuria, lisäkaistaa ei voida rahoittaa verkkoliiketoiminnalla ja jo pieni lisäviive romahduttaa audiovisuaalisten palveluiden laadun. Norjassa operaattorien ja NRK:n kiista verkkojakelusta johti kattavan verkon neutraliteettia koskevan säännösten laatimiseen vuonna 2009¹⁰ ja Hollannissa periaate on jo kirjattu lakiin. Myös Euroopan komissio ja parlamentti tukevat verkon neutraliteettia, mutta asian sääntely näyttää jäävän kansallisille toimijoille.¹¹

⁹ <http://www.radio957.fi/uutiset/paikallisuutiset/radio-957-sta-tulee-radio-city-tampere/1/47548?r=2>

¹⁰ Tanja Storsul (2010), Television in Cyberspace: The Net Neutrality Tussle in Norway, in J. Gripsrud & H. Moe (eds), *The Digital Public Sphere: Challenges for Media Policy* (Göteborg: Nordicom).

¹¹ <http://www.nytimes.com/2012/06/07/technology/eu-and-consumer-groups-at-odds-over-restricted-net-access.html>

2.7.2012

Viestinnän, median ja teatterin yksikkö CMT

Ohjelma argumentoi monissa kohdin taajuuksien markkina-arvoon kytkeytyjen taajuusmaksujen puolesta (esim. s. 89). Samalla se väittää, että internet (s. 6) ja digitalisointi (s. 9) ovat tehneet lopun *taajuuksien niukkuudesta* kelvollisena toimilupasääntelyn perusteena. Niukkuus on kuitenkin välttämätön perusehto myös markkinavetoiselle sääntelylle. Kuka on valmis maksamaan taajuuksista korotettua hintaa, jos niitä on muutenkin tarjolla kaikille tarvitsijoille? Ennusteet langattoman laajakaistan lähes räjähdysmäisestä kasvusta lähivuosina ja alati lisääntyvästä taajuustarpeesta (s.74) viestivät nekin ihan muusta kuin taajuustilan niukkuuden lopusta.

Ohjelmaluonnoksessa onkin sekoitettu toisiinsa *taajuuksien niukkuus* ja suoranainen *taajuuspula* siten, että molemmista puhutaan niukkuutena. Kansantaloustieteen näkökulmasta taajuudet ovat kuitenkin rajallinen luonnonvara ja siten niukka hyödyke kaikesta teknisestä kehityksestä huolimatta. Kuten ohjelmaluonnoksen johdannossa (s. 5) aivan oikein todetaan, helposti hyödynnettäviä taajuuksia on jatkossakin vähän.

Johtaja, dosentti Heikki Hellman

Professori Taisto Hujanen

Yliopistonlehtori Marko Ala-Fossi